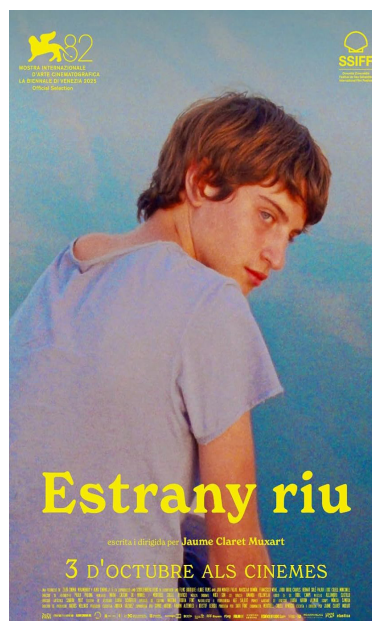

Un relat d'aprenentatge palpitant-hi la vida i la bellesa del món

El Cinema Truffaut programa *Estrany riu* amb el desig que els seus espectadors gaudeixin de les seves belles imatges i comparteixin l'alegria pel fet que, amb aquest seu primer llargmetratge, un jove cineasta català revela plenament el seu talent i sensibilitat. En tot cas, no és la primera vegada que s'exhibeix al Truffaut un film de Jaume Claret Muxart, que, el dia 9 d'octubre, hi vindrà per mantenir un col·loqui a propòsit d'*Estrany riu*. Fa dos anys, va ser-hi present en una sessió en què s'hi va projectar el seu primer curt, *Ella i jo* (2020), junt amb una pel·lícula que va inspirar-lo per fer-lo com la seva pràctica final dels estudis cursats a l'Elias Querejeta Zine Eskola: *Documenteur*, d'Agnès Varda. Jaume Claret va parlar aleshores d'una afinitat cromàtica: els blaus dominen en els dos films, influïts per la pintura. Però també va dir que, com la cèlebre cineasta, havia partit de la vida real per crear una ficció amb la presència de persones estimades a les quals volia filmar. A *Ella i jo*, la mare del director, Anna Muxart, interpreta una dona (Queralt) que, vivint a Barcelona, intenta comunicar-se per telèfon amb la seva filla, Gemma, que s'ha instal·lat fa poc a Atenes. La filla (encarnada per Mariona Martín, professora de Literatura del director a l'Institut on va estudiar) no contesta les trucades i els missatges de la mare, però s'estableix un vincle entre elles a través de les pintures de cadascuna. Jaume Claret va comentar al Truffaut que va tenir present la relació en la distància que, durant un temps, van mantenir la seva àvia materna (Roser Agell) i la seva tia (Paulina Muxart). I també els propis sentiments, a vegades d'enyorança, quan estudiava a Sant Sebastià vivint lluny de la família. La vida real transfigurada, doncs, en una ficció. Com en el cas de tants altres creadors d'històries (escrites, dramatitzades, filmades) i d'obres artístiques, la memòria (d'experiències pròpies i alienes) com la matèria amb què treballa la imaginació.

La llarga referència a *Ella i jo* no és només per deixar constància de la primera visita al Truffaut de Jaume Claret Muxart, sinó perquè també ha partit de nou de la vida per crear una ficció. Al respecte ha explicat que ha pouat dels records dels viatges en bicicleta, dormint en una tenda de campanya en càmpings, que, de nen i adolescent, va fer amb la família per l'Europa Central, de manera particular vorejant part del llarg curs del Danubi, cosa que convida a fer present un altre dels seus curts: *Els danubis* (2023), en el qual, inspirant-se lliurement en el llibre *El danubi* que aplega diversos relats i reflexions

ESTRANY RIU

País: España, 2025
Direcció: Jaume Claret Muxart
Guió: Jaume Claret Muxart, Meritxell Colell
Intèrprets: Jan Monter, Nausicaa Bonnín, Jordi Oriol
Gènere: Drama
Durada: 106 min
Idioma: Català

de Claudio Magris, un escriptor va a la recerca de l'origen del riu que travessa deu països europeus. El cas és que, a *Estrany riu*, Claret no fa un relat autobiogràfic, sinó imaginari: com si, potser projectant-hi d'alguna manera un desig, ho fos del que podria haver-hi viscut i, per això mateix, del que un altre pot haver viscut o viure.

A partir del seu record, el cineasta explora en l'experiència de ser adolescent, quan el cos experimenta un canvi que fa que s'avivi el desig sexual, amb estranyesa, amb incertesa, amb por i, és clar, també amb el plaer que pot procurar. Però no és només una qüestió de sexe: en aquest moment de la vida, com el film fa sentir d'aquella manera amb la qual el cinema és capaç de mostrar allò extern i a la vegada revelar alguna cosa interior, el cos sembla especialment sensible i exultant en el seu contacte amb el món. Un adolescent (Dídac, encarnat pel debutant Jan Monter, amb un punt de misteri) és, doncs, el protagonista del relat. Aquest també dona joc als seus dos germans (un de petit i un altre que, tenint dos anys menys que Dídac, sent una mica enrabiat que aquest experimenta coses que se li escapen) i als seus pares: una actriu, interpretada per una esplèndida Nausicaa Bonnín, a cara descoberta, i un arquitecte que assumeix Jordi Oriol. Aquests representen la vida adulta: amb els seus records, potser amb les recances del no viscut o perdut, i amb la consciència del pas del temps que fa que sàpiguen que aquestes vacances en família, com la seva convivència quotidiana, té data de caducitat.

A *Estrany riu*, doncs, s'hi explica (o potser s'hi esbossa) una història d'aprenentatge i, per tant, de descoberta que, amb una pulsio homoeròtica sense remarca i dramatisme, es fa misteriosa cap al final (allò que hi passa

és real o desitjat?) en un trànsit del naturalisme cap a l'oníric. Però és una d'aquelles pel·lícules que fan present que, encara que expliquin una història, el cinema té la capacitat essencial i pròpia de capturar la vida en el seu moviment, que comporta una transformació. La vida dels humans (com la d'altres espècies) i la de la naturalesa com a manifestació de la bellesa del món. Pot suposar-se que les imatges, en 16mm, de la naturalesa en el seu moviment (les fulles dels arbres, el fluir de l'aigua) neixen de les sensacions recordades d'aquells viatges familiars, però alhora (com si hi palpités l'esperit de Jean Renoir, un cineasta fluvial obert a l'imprevist, disposat a abandonar-se al món tal com és, amb els seus enigmes) són fruit del moment en què van ser filmades. Potser una clau de la pel·lícula hi és en *La mort d'Empèdocles*, amb la qual el romàntic Hölderlin va imaginar que el filòsof presocràtic (que creia en la transmigració de les ànimes, que el record és coneixement, que tot es transforma constantment i que l'amor uneix mentre l'odi destrueix) va llençar-se al cràter de l'Etna per fondre's plenament amb la naturalesa. L'obra s'hi fa present perquè la mare actriu en llegeix fragments, i fins l'assaja amb Dídac donant-li la rèplica, en vista a representar-la en un nou muntatge teatral, tot i que no hi ha cap personatge femení. Una possibilitat, doncs, de transformar-la, de viure-la d'una altra manera.

Imma Merino

Col·lectiu de crítics de cinema de Girona